

PODROBNÝ POPIS PROGRAMU

„MLÉKO DO KONVIČKY, PIVO DO DŽBÁNKU“

- **Autor:** Ing. Radka Báčová
- **Kontakt na autora:** ra.bacova@gmail.com
- **Datum poslední úpravy:** září 2020
- **Anotace:**
 Pojem zero waste je poslední dobou moderní. Nejde ale o nic nového, stačí se podívat, jak nakupovali naši předci. Zjistíme, jak je možné snížit množství obalů, které kupujeme, a pokusíme se vymyslet další využití pro některé věci, které bychom normálně vyhodili. Každý si ušije látkový sáček na ovoce, zeleninu nebo pečivo a všichni dohromady vyrobí vermikompostér, který si můžou odvézt do třídy.
- **Čas**
  - **programu:** 180 minut
  - **přípravy před programem:** 20 minut
- **Prostředí:** učebna, třída, zahrada
- **Cílová skupina:** 4.-9. třída ZŠ
- **Požadavky na účastníky:** Pokud se počítá s lovením žíhal (kromě zimních měsíců), tak holinky
- **Měsíce vhodné pro realizaci programu:** leden- prosinec
- **Organizace výuky:** Program je určený pro celou třídu, na některé části jsou žáci rozděleni do skupin
- **Pomůcky, materiál:** viz jednotlivé aktivity
- **Prioritní/doplňkové aktivity, časové dotace**

Celkový čas: 180 min

Aktivita	Čas. dotace	Priorita/doplňek
Aktivita č. 1: JAK NAKUPOVALI NAŠI PŘEDCI	5 min	Priorita
Aktivita č. 2: REFUSE – ODMÍTÁME NESMYSLY	20 min	Priorita
Aktivita č. 3: LÁTKOVÉ PYTLÍKY	40 min	Doplňek
Aktivita č. 4: REDUCE – OBRÁCENÝ ADVENTNÍ KALENDÁŘ	15 min	Priorita
Aktivita č. 5: REUSE – HLEDÁME VYUŽITÍ PRO STARÉ VĚCI	20 min	Priorita
PŘESTÁVKA	15 min	
Aktivita č. 6: RECYCLE – VYTÁHNĚTE SVAČINY	10 min	Doplňek

Aktivita č. 7: ROT - ŽÍŽALOVNÍK	40 min	Priorita
Aktivita č. 9: REFLEXE	15 min	Doplňek

METODIKA PRO LEKTORY

Scénář - popis jednotlivých aktivit

Aktivita č. 1: EVOKACE – JAK NAKUPOVALI NAŠI PŘEDCI

Dílčí cíl této aktivity: Evokace, uvedení dětí do problematiky.

Čas: 10 minut

Prostředí: učebna, žáci sedí v kruhu

Pomůcky, materiál: počítač, dataprojektor, prezentace

Podrobný popis:

Lektor přivítá žáky na programu a promítne obrázky s některými předměty, které si v dřívější době, kdy ještě neexistovaly jednorázové obaly běžně používaly a k tomu obrázky věcí, které se používají dnes. Poté promítne logo ZERO WASTE, zeptáme se, jestli někdo tento výraz zná. Poté vysvětlíme co znamená.

Přechod k další aktivitě/závěrečné slovo:

Každý z nás denně produkuje spoustu odpadů. Teď se postupně podíváme na 5 základních principů myšlenky ZERO WASTE, abychom zkusili produkovat odpadu méně.

Aktivita č. 2: REFUSE – ODMÍTÁME NEMYSLY

Dílčí cíl této aktivity: Zjistit, jak jednoduše snížit produkci odpadu tím, že odmítneme některé nesmyslné obaly a další věci.

Čas: 20 minut

Prostředí: učebna s dostatkem volného prostoru

Pomůcky, materiál: seznam otázek

Podrobný popis: V prezentaci ukážeme slide, který popisuje princip „odmítnutí“. Potom vyzveme žáky, aby si sedli do kruhu. Zahrajeme si hru. Lektor postupně klade otázky. Kdo na otázku může odpovědět ANO, posune se o jedno místo doprava (sedne si spolužákovi na klín). Kdo je zrovna zasednutý jiným žákem, nemůže se posunout. Hra končí tehdy, když se někdo vrátí na svoje místo, nebo pokud vyčerpáme všechny otázky.

Seznam možných otázek:

- Kupujete si někdy balené nápoje? (minerálku, colu, džus apod.)
- Přijímá vaše rodina reklamní letáky?
- Kupujete okurky v plastovém obalu?
- Používáte na pečivo nebo ovoce igelitové sáčky?

- Koupili jste si někdy kávu nebo čaj do kelímku z automatu?
- Kupujete někdy krájený chléb v obalu?
- Pijete někdy plastovým brčkem?
- Používáte tyčinky do uší?
- Jíte někdy (třeba ve fastfoodu) z jednorázového nádobí?
- Měli jste někdy nafukovací balonek? (třeba jste ho dostali v rámci předvolebních kampaní?)
- Používáte doma „citronku“, citronový koncentrát místo citronu?
- Nechali jste si někdy v restauraci zabalit jídlo do jednorázového obalu?
- Používáte někdy pytlíčkový cukr?
- Vaří si doma rodiče kávu z kapslí?
- Nosíte jednorázové roušky?
- Pijete sáčkový čaj?
- Balili jste někdy dárky do balícího papíru?

Po hře zkusíme některé otázky projít ještě jednou a zkusit vymyslet bezobalovou nebo bezodpadovou variantu.

Nakonec ukážeme v prezentaci obrázky největších nesmyslů (oloupaný banán na tácku, vyklepnutá vajíčka v tetrapacu apod.).

Přechod k další aktivitě/závěrečné slovo:

Už víme, jak jednoduše nepustit odpady a obaly do naší domácnosti, teď se podíváme, jestli všechno, co už doma máme opravdu potřebujeme.

Aktivita č. 3: LÁTKOVÉ PYTLÍKY

Dílčí cíl této aktivity: Ušít si látkový pytlík na potraviny.

Čas: 40 minut

Prostředí: učebna

Pomůcky, materiál: látky na pytlíky, nitě, jehly, spínací špendlíky, šňůrky

Podrobný popis:

Látkové pytlíky jsou vhodnou alternativou místo igelitových sáčků. Každý žák si jeden ušije. Máme připravené polotovary (ušití celého pytlíku by trvalo příliš dlouho). Zbývá přišít tunýlek na stahovací šňůrku a protáhnout 2 šňůrky. Někteří žáci pravděpodobně nikdy nedrželi v ruce nit a jehlu, je proto potřeba jim vše ukázat a v průběhu šití pomáhat.

Přechod k další aktivitě/závěrečné slovo:

Už víme, jak jednoduše nepustit odpady a obaly do naší domácnosti, teď se podíváme, jestli všechno, co už doma máme opravdu potřebujeme.

Aktivita č. 4: REDUCE – OBRÁCENÝ ADVENTNÍ KALENDÁŘ

Dílčí cíl této aktivity: Uvědomit si, že některé věci, které vlastníme, vlastně vůbec nepotřebujeme.

Čas: 15 minut

Prostředí: učebna

Pomůcky, materiál: dárková krabice, lístečky, psací potřeby, magnetofon nebo počítač

Podrobný popis:

V prezentaci si projdeme další princip zero waste, tj. omezovat. Ptáme se na doplňující otázky, např. jak to, že sledujeme televizi může vést k tomu, že zbytečně produkujeme odpad apod.

Na dalším slidu ukážeme, jak funguje obrácený adventní kalendář (každý den adventu do krabice dáme jednu věc, kterou nepotřebujeme a pošleme ji dál někomu, kdo ji využije).

Poté dáme doprostřed kruhu krabici a vyzveme každého, aby na lísteček napsal nebo nakreslil jednu věc, kterou doma vlastní, vůbec ji nepotřebuje a může ji poslat dál. K přemýšlení můžeme pustit nějakou vánoční píseň.

Když je hotovo, přečteme postupně všechny lístečky, u některých zajímavých věcí se můžeme zastavit, zeptat se, kdo ji napsal a proč apod.

Přechod k další aktivitě/závěrečné slovo:

Aktivita č. 5: REUSE – HLEDÁME VYUŽITÍ PRO STARÉ VĚCI

Dílčí cíl této aktivity: Uvědomit si, že není potřeba staré věci hned vyhazovat, ale je možné je ještě využít.

Čas: 20 minut

Prostředí: učebna

Pomůcky, materiál: krabice se starými věcmi, velké papíry, psací potřeby

Podrobný popis: V prezentaci promítneme slide o znovuvyužití věcí. Třída se potom rozdělí do několika skupin, po cca čtyřech a každá skupina si vybere jednu starou věc. Promění se v reklamní agenty, kteří mají za úkol jedna vymyslet, jak starou věc znovu využít a jak ji prodat zákazníkům. Budou mít asi 10 minut na to, aby ve skupině vymysleli, jak tuto věc znovu využít. Poté se pokusí tuto věc prodat ostatním. Po prezentaci zbytek třídy hodnotí, jestli by si takovou věc koupili – palec nahoru, pokud koupili, palec dolů pokud nekoupili.

Přechod k další aktivitě/závěrečné slovo:

Pokud se nám některé věci nebo obaly nepodaří znovu využít, nejlepší způsob je vytrídít je do tříděného odpadu, aby mohly být dále zrecyklovány.

Aktivita č. 6: RECYCLE - VYTÁHNĚTĚ SVAČINY

Dílčí cíl této aktivity: Zjistit, jaký odpad zůstane po naší svačině.

Čas: 10 minut

Prostředí: učebna, žáci sedí v kruhu

Pomůcky, materiál: svačiny dětí, pokud nemají s sebou svačiny, tak náhodný pytlík odpadků, prezentace

Podrobný popis:

Lektor vyzve žáky, aby všichni vytáhli z batůžků svoje svačiny a pití. Je dobré mít v záloze pár náhodných odpadků pro případ, že by děti s sebou neměly svačiny.

Promítneme obrázek z různobarevnými popelnicemi. Řekneme žákům, že v České Republice se vytrídí asi 75% odpadu, ale že třídění odpadu není předmětem tohoto programu, beztak to už všichni znají. Proto si to můžou zopakovat tak, že si prohlídnou svoji svačinu a zkusí ji rozdělit podle druhů odpadů. Několik žáků může svoje odpadky představit třídě.

Přechod k další aktivitě/závěrečné slovo:

Vidíte, že každý z nás denodenně produkuje spoustu odpadů. Některé z nich ale vůbec nemusí skončit v košík na tříděný odpad.

Aktivita č. 7: ROT – ŽÍŽALOVNÍK

Dílčí cíl této aktivity: Vyrobit vermikompostér do třídy.

Čas: 30 minut

Prostředí:

Pomůcky, materiál:

Podrobný popis: